

Po sprostowaniu postanowieniem z dnia 14.04.2022r.

Sygn. akt II C 1082/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 stycznia 2022 roku

Sąd Okręgowy Warszawa – Praga w Warszawie Wydział II Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Małgorzata Dubinowicz – Motyk

Protokolant: Marzena Przybysz - Zaklika

po rozpoznaniu w dniu 21 stycznia 2022 roku na rozprawie

sprawy z powództwa P. O.

przeciwko (...) Bank (...) (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce z siedzibą w W.

o zapłatę i ustalenie

I ustala, że zawarta przez (...) S.A. Spółka Akcyjna Oddział w Polsce z siedzibą w W. w dniu 18 lutego 2008 roku umowa kredytu hipotecznego nr (...) jest nieważna w całości;

II zasądza od (...) Bank (...) (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce z siedzibą w W. na rzecz P. O. kwotę 222 995,12zł (dwieście dwadzieścia dwa tysiące dziewięćset dziewięćdziesiąt pięć złotych dwanaście groszy) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie:

- od kwoty 83 029,88zł (osiemdziesiąt trzy tysiące dwadzieścia dziewięć złotych osiemdziesiąt osiem groszy) od dnia 7 marca 2020 roku do dnia zapłaty,

- od kwoty 139 855,34zł (sto trzydzieści dziewięć tysięcy osiemset pięćdziesiąt pięć złotych trzydzieści cztery grosze) od dnia 2 grudnia 2021 roku do dnia zapłaty;

III zasądza od (...) Bank (...) (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce z siedzibą w W. na rzecz P. O. kwotę 11 817zł (jedenaście tysięcy osiemset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt II C 1082/20

UZASADNIENIE

W dniu 5 maja 2020 roku P. O. wniósł pozew przeciwko (...) Bank (...) (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce z siedzibą w W., domagając się zasądzenia kwoty 83 029,88zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 7 marca 2020 roku do dnia zapłaty, tytułem zwrotu nienależnych świadczeń w postaci rat uiszczonych przez powoda na rzecz pozwanego i jego poprzednika prawnego od maja 2010 roku do września 2014 roku w wykonaniu nieważnej umowy kredytu nr (...) z dnia 4 lutego 2008 roku. Powód zgłosił także żądanie ewentualne zasądzenia kwoty 82 072,72zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 7 marca 2020 roku, tytułem zwrotu nienależnych świadczeń uiszczanych przez powoda na rzecz pozwanego i jego poprzednika prawnego w wykonaniu w/w umowy w postaci rat o wysokości wyższej niż należna. (k.9-35)

Postanowieniem z dnia 1 czerwca 2020 roku Sąd Okręgowy w Warszawie stwierdził swą niewłaściwość miejscową i przekazał sprawę do rozpoznania tut. Sądowi. (k.82)

(...) Bank (...) (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce z siedzibą w W. domagał się oddalenia powództwa w całości i zasądzenia na swoją rzecz od powoda kosztów procesu według norm przepisanych. Pozwany zaprzeczał temu, by kwestionowane przez powoda postanowienia umowy były abuzywne i skutkowały nieważnością umowy kredytu. (k.94-122)

P. O. podtrzymał żądanie pozwu (k.241-249), a pismem procesowym z dnia 4 listopada 2021 roku powód zmodyfikował powództwo domagając się: ustalenia że umowa o kredyt hipoteczny nr (...) zawarta pomiędzy powodem oraz poprzednikiem prawnym pozwanego - (...) S.A. Oddział w Polsce z siedzibą w W. jest w całości nieważna oraz zasądzenia od pozwanego na rzecz powoda kwoty 222 995,12zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie: od kwoty 83 029,88zł od dnia 7 marca 2020 roku do dnia zapłaty i od kwoty 139 855,34zł od dnia następnego po doręczeniu pozwanemu odpisu pisma modyfikującego pozew, a ewentualnie – w razie oddalenia żądania ustalenia nieważności umowy – zasądzenia kwoty 89 500,22zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie: - od kwoty 82 072,72zł od dnia 7 marca 2020 roku do dnia zapłaty i od kwoty 7427,40zł od dnia następnego po doręczeniu pozwanemu odpisu pisma modyfikującego pozew. W uzasadnieniu wskazano, że żądanie główne pozwu zostało rozszerzone o kwotę 139 855,34zł tytułem zwrotu nienależnych świadczeń w postaci rat uiszczonych przez powoda na rzecz pozwanego i jego poprzednika prawnego w okresach od marca 2008 roku do maja 2009 roku i od października 2014 roku do grudnia 2019 roku w wykonaniu spornej umowy. (k.275-278)

Pozwany bank domagał się oddalenia zmodyfikowanego powództwa i zasądzenia na swoją rzecz kosztów procesu według norm przepisanych. (k.297-302)

Do chwili zamknięcia rozprawy strony podtrzymały swoje stanowiska. (e-protokół rozprawy z 21 stycznia 2022 roku)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

(...) S.A. Spółka Akcyjna Oddział w Polsce z siedzibą w W. (której następcą prawnym jest pozwany) oraz P. O. zawarli w dniu 18 lutego 2008 roku umowę kredytu nr (...), sporządzoną 4 lutego 2008 roku, na mocy której bank udzielił powodowi kredytu w kwocie 236 000zł, indeksowanego do franka szwajcarskiego, na okres 25 lat, przeznaczonego na zakup mieszkania przy ul. (...) w W..

W umowie doprecyzowano, że kredyt zostanie wypłacony w transzach, po spełnieniu poszczególnych – określonych w decyzji kredytowej – warunków ich uruchomienia, a powód zobowiązał się spłacać kredyt, wraz ze zmiennym oprocentowaniem (stanowiącym sumę stopy referencyjnej LIBOR 3M CHF i stałej marży banku 1,35 p.p.), w miesięcznych równych ratach.

Odnosnie sposobu spłaty kredytu w umowie postanowiono, że raty kredytu pobierane będą z rachunku bankowego kredytobiorcy, przy czym załącznikiem do umowy było pełnomocnictwo udzielone przez powoda bankowi do obciążania skonkretyzowanego rachunku bankowego kwotami na pokrycie zobowiązań wobec banku. Powód zobowiązał się do utrzymywania na w/w rachunku środków wystarczających na pokrycie zobowiązań z umowy kredytu, przy uwzględnieniu możliwych wahań kursowych.

Stanowiący element umowy „Regulamin kredytu hipotecznego udzielanego przez (...) wskazywał m.in., że: - kredytem indeksowanym do waluty obcej jest kredyt, oprocentowany według stopy procentowej opartej na stopie referencyjnej dotyczącej danej waluty obcej, którego wypłata oraz spłata odbywa się w złotych w oparciu o kurs waluty obcej ustalony w obowiązującej w banku tabeli kursów walut obcych (§2 pkt 2 i pkt 12), - wypłata kredytu następuje w złotych, według kursu nie niższego niż ustalony w tabeli kursu kupna w momencie wypłaty poszczególnych transz kredytu, - saldo zadłużenia wyrażone jest w walucie obcej i obliczane według kursów stosowanych przy wypłacie poszczególnych transz (§7 ust.4), - raty kredytu wyrażone są w walucie obcej i w dniu wymagalności pobierane

z rachunku bankowego kredytobiorcy według kursu sprzedaży, zgodnie z tabelą obowiązującą w banku na koniec dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty (§9 ust.2 pkt 1), - ewentualna wcześniejsza spłata kredytu dokonywana jest w oparciu o kurs sprzedaży, zgodnie z tabelą obowiązującą w banku w momencie realizacji dyspozycji spłaty (§13 ust.7).

Załącznikiem do umowy był dokument zatytułowany „Oświadczenie kredytobiorcy związane z zaciągnięciem kredytu zabezpieczonego hipoteką”, podpisany przez powoda, w którym zamieszczone były potwierdzenia świadomości ponoszenia ryzyka zmiennej stopy procentowej i ryzyka kursowego, w tym iż kredyt zostanie wypłacony w złotych na zasadach określonych w regulaminie, jego saldo i raty wyrażone są w walucie obcej i podlegają spłacie na zasadach opisanych w regulaminie, w związku z tym ryzyko kursowe ma wpływ na wysokość zobowiązania wobec banku i na wysokość rat kredytu.

Dowód: umowa o kredyt hipoteczny wraz z załącznikami, w tym regulaminem k.40-51 i 149-156 i oświadczenie k.158

Zawarcie w/w umowy poprzedzone zostało rozeznaniem się przez powoda w możliwych warunkach kredytowania oferowanych przez różne banki.

Pracownik poprzednika prawnego strony pozwanej przedstawił powodowi i ofertę kredytu złotówkowego i ofertę kredytu indeksowanego do CHF dotyczącą oczekiwanej przez powoda kwoty 236 000zł. Dla powoda czynnikiem decydującym o wyborze rodzaju kredytu była wysokość rat kredytu, niższa w przypadku kredytu indeksowanego do CHF. Doradca kredytowy wyjaśniał powodowi mechanizm indeksacji, sposób wykonywania umowy (np. miejsce publikacji tabel kursowych banku, sposób ustalenia wysokości raty kredytu w złotych polskich), informował o ryzyku kursowym i możliwym wpływie wzrostu kursu franka szwajcarskiego na wysokość zadłużenia i saldo kredytu. Powód nie był informowany o mechanizmach ustalania przez bank własnych kursów kupna i kursów sprzedaży dla walut obcych ani nie unaoczniano mu możliwych rozmiarów i konsekwencji ryzyka kursowego.

W dniu 22 stycznia 2008 roku P. O. złożył wniosek o udzielenie przez poprzednika prawnego strony pozwanej kredytu hipotecznego, określając kwotę kredytu na 236 000zł, a walutę kredytu na CHF, na warunkach tzw. kredytu domowego, na 300 miesięcy, przeznaczonego na sfinansowanie zakupu mieszkania przy ul. (...) w W..

Składając w/w wniosek P. O. podpisał przygotowane przez stronę pozwaną oświadczenie, że został zapoznany z kwestią ryzyka kursowego, rezygnuje z możliwości zaciągnięcia kredytu w złotych polskich, zapoznał się z „Regulaminem kredytu hipotecznego udzielanego przez (...). Oświadczył, że jest świadomy iż kredyt zostanie wypłacony w złotych na zasadach określonych w regulaminie, jego saldo i raty wyrażone są w walucie obcej i podlegają spłacie na zasadach opisanych w regulaminie, w związku z tym ryzyko kursowe ma wpływ na wysokość zobowiązania wobec banku i na wysokość rat kredytu. Potwierdzili, że są świadomi, iż ponosi ryzyko kursowe związane z wahaniem kursów waluty do której jest indeksowany kredyt.

Dowody: wniosek kredytowy k.141-143, oświadczenie k.145, zeznania powoda e-protokół rozprawy z 21 stycznia 2022 roku

Kredyt został wypłacony P. O. w transzach – 1) w dniu 27 lutego 2008 roku kwota 98 120zł, którą przeliczono jako równowartość 45 878,34 CHF, przy przyjęciu kursu 1 CHF = 2,1387zł, 2) w dniu 9 maja 2008 roku kwota 114 900zł, którą przeliczono jako równowartość 56 207,81 CHF, przy przyjęciu kursu 1 CHF = 2,0442zł i 3) w dniu 27 października 2008 roku kwota 22 980zł, którą przeliczono jako równowartość 8651,13 CHF, przy przyjęciu kursu 1 CHF = 2,6563zł. Dowód: zaświadczenie k.58-69

W okresie od marca 2008 roku do maja 2009 roku, od maja 2010 roku do grudnia 2019 roku powód uiszczył na rzecz (...) Bank (...) (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce tytułem spłaty rat kredytu łącznie kwotę 222 995,12zł. Dowód: zaświadczenie k.58-69

Pismem z dnia 27 lutego 2020 roku P. O. wezwał (...) Bank (...) (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce do zapłaty kwoty 192 633,77zł, uiszczonej przez siebie w terminie od marca 2010 roku do grudnia 2019 roku tytułem spłaty kredytu nr (...), wywodząc że umowa kredytu zawiera w sobie klauzule abuzywne skutkujące jej nieważnością, a spełnione w jej wykonaniu świadczenia podlegają zwrotowi jako nienależne, a ewentualnie – na wypadek przyjęcia że abuzywność postanowień umowy nie skutkuje jej nieważnością – do zapłaty kwoty 82 722,74zł tytułem zwrotu „nadpłaconych” rat kredytu w okresie od marca 2010 roku do grudnia 2019 roku. Strona pozwana otrzymała w/w pismo w dniu 5 marca 2020 roku. (...) Bank (...) (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce odmówił zapłaty w/w kwot, uznając reklamację powoda za niezasadną.

Dowód: reklamacja i wezwanie do zapłaty k.51-55, odpowiedź na reklamację k.56-57

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo okazało się uzasadnione.

Sąd przychylił się do stanowiska powoda, iż postanowienia zawarte w §2 ust.1 zd. 2 umowy oraz §7 ust.4, §9 ust.2, §13 ust.7 i §21 ust.4 regulaminu stanowią niedozwolone postanowienia umowne w rozumieniu art. 385¹ kc oraz że owa wadliwość umowy skutkuje jej nieważnością. Nie uznaje natomiast za trafny pogląd iżby w/w umowa była nieważna ze względu na naruszenie art. 69 ust.1 ustawy Prawo bankowe czy też art. 12 ust.1 pkt 4 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym, art. 353¹ kc i art. 58§2 kc, podzielając stanowisko wyrażone w tej kwestii w wyroku Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2019 roku w sprawie V CSK 382/18.

Zgodnie z art. 385¹ kc postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeśli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy, przy czym nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Przez „postanowienia określające główne świadczenia stron” rozumie się powszechnie postanowienia dotyczące świadczeń charakteryzujących daną umowę. W ocenie Sądu, przy umowie kredytu indeksowanego do waluty obcej, klauzula indeksacyjna przewidująca „przeliczenie” wypłacanych i wpłacanych kwot ze złotych polskich na franki szwajcarskie i określająca kurs wymiany CHF, dotyczy głównego zobowiązania kredytobiorcy. Służy ona bowiem do ustalenia wysokości zobowiązania kredytobiorcy w walucie obcej i do ustalenia wysokości poszczególnych rat kredytu podlegających spłacie w złotych polskich, a więc – decyduje o wysokości podstawowego świadczenia kredytobiorcy i wysokości tzw. spreadu walutowego, stanowiącego element wynagrodzenia banku za udzielony kredyt. Ponadto, istotą umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej jest istnienie ryzyka kursowego, a kwestionowane przez powoda klauzule tworzą mechanizm indeksacji i różnic kursów walutowych (por. wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 20 września 2018 roku w sprawie C 51/17, z dnia 14 marca 2019 roku w sprawie C 118/17 i z dnia 3 października 2019 roku w sprawie C 260/18, wyroki Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 28 listopada 2019 roku w sprawie V ACa 490/18, z dnia 30 grudnia 2019 roku w sprawie I ACa 697/18).

Analizowanych zapisów zamieszczonych w §2 ust.1 zd. 2 umowy oraz §7 ust.4, §9 ust.2, §13 ust.7 i §21 ust.4 regulaminu nie można potraktować jako sformułowanych w sposób jednoznaczny, w rozumieniu art. 385⁽¹⁾ kc, ponieważ nie precyzują one w jakikolwiek weryfikowalny sposób metod ustalania przez pozwanego banku „tabelowych” kursów kupna i sprzedaży CHF. Kurs ten miał zaś służyć do określenia wysokości zadłużenia kredytobiorcy i określenia wysokości rat spłaty kredytu, czyli podstawowych elementów zobowiązania. Sprecyzowanie tak istotnych elementów umowy pozostawione więc było decyzji strony pozwanej, jako że parametry uwzględniane przez pozwanego banku przy kształtowaniu kursów nie zostały opisane ani w umowie ani w towarzyszącym jej regulaminie. Tymczasem w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (np. wyrok z 18 listopada 2021 roku w sprawie C-212/20) wskazano, że w umowie kredytu powinny znaleźć się zapisy ustalające cenę zakupu i sprzedaży waluty obcej, do której kredyt jest indeksowany, a także że powinny one być na tyle skonkretyzowane by konsument

rozumiał sposób ustalania kursu wymiany waluty obcej stosowanego w celu obliczenia kwoty rat kredytu i miał możliwość samodzielnie ustalić kurs wymiany stosowany przez przedsiębiorcę. Zapisy zamieszczone w spornych postanowieniach umowy stron w oczywisty sposób warunku tego nie spełniają. Po drugie – przez wyrażenie klauzul waloryzacyjnych umowy kredytowej prostym i zrozumiałym językiem należy rozumieć takie ich sformułowanie, by kredytobiorcy zapewnić informacje wystarczające do podjęcia przez niego świadomej i rozważnej decyzji, przy czym ciężar udowodnienia wykonania tych obowiązków przedumownych spoczywa na banku. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej wielokrotnie uznawał, że wymóg wyrażania warunku umownego prostym i zrozumiałym językiem nakazuje, by umowa przedstawiała w sposób przejrzysty konkretne działanie mechanizmu, do którego odnosi się ów warunek, a także, związek między tym mechanizmem a mechanizmem przewidzianym w innych warunkach, tak by konsument był w stanie oszacować, w oparciu o jednoznaczne i zrozumiałe kryteria, wpływające dla niego z tej umowy konsekwencje ekonomiczne (por wyroki w sprawach C-26/13, C-96/14, C-186/16, C-51/17, C-118/17 i C-776/19). W rozpoznawanej sprawie strona pozwana nie zaferowała dowodów wykazujących, iż P. O. został należycie, w przytoczonym znaczeniu, poinformowany o ryzyku kursowym wiążącym się z zawarciem umowy kredytu, w której kwota kredytu jest indeksowana do franka szwajcarskiego na 25 lat. Samo powiadomienie kredytobiorcy o ryzyku kursowym i o wywieraniu przez owo ryzyko wpływu na wysokość zobowiązania wobec banku wynikającego z umowy o kredyt i wysokość rat kredytu, oznacza jedynie formalne wypełnienie omawianego warunku. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w uzasadnieniu wyroku C-776/19 jednoznacznie podał, że obowiązkiem przedsiębiorcy jest przedstawienie możliwych zmian kursów wymiany walut i ryzyka związanego z zawarciem umowy, aby umożliwić konsumentowi zrozumienie, że w zależności od zmian kursu wymiany zmiana parytetu pomiędzy walutą rozliczeniową a walutą spłaty może pociągnąć za sobą niekorzystne konsekwencje dla jego zobowiązań finansowych, ale i zrozumienie rzeczywistego ryzyka na które jest on narażony w trakcie całego okresu obowiązywania umowy w razie znacznej deprecjacji waluty, w której otrzymuje wynagrodzenie względem waluty rozliczeniowej. Przywołane w części wstępnej uzasadnienia dokumenty ani zeznania powoda nie wykazują, by poprzednik prawny pozwanego banku przedstawił powodowi rzetelne informacje o zakresie ryzyka walutowego – nie ma w nich np. prognoz co do ryzyka wzrostu kursu franka szwajcarskiego w całym okresie kredytowania, informacji o mechanizmach rządzących rynkami walutowymi mogących doprowadzić do istotnego wzrostu kursu franka szwajcarskiego wobec złotego polskiego, wyliczeń jak wzrost kursu mógłby przełożyć się na wzrost obciążeń powoda z tytułu kredytu. Zaniechanie przedstawienia powoda wyczerpujących informacji o istocie i rozmiarze ryzyka kursowego uniemożliwia przyjęcie, by klauzule zamieszczone w §2 ust.1 zd. 2 umowy oraz §7 ust.4, §9 ust.2, §13 ust.7 i §21 ust.4 regulaminu wyrażone były prostym i zrozumiałym językiem w rozumieniu art. 385⁽¹⁾§1 kc interpretowanego zgodnie z art. 4 ust.2 dyrektywy 93/13.

Z tej przyczyny, kwestionowane postanowienia umowy stron mogły być przedmiotem oceny przez pryzmat przesłanek z art. 385¹ kc.

Strona pozwana nie wykazała, by w/w kwestionowane postanowienia umowy zostały uzgodnione indywidualnie z P. O., co skutkuje przyjęciem, że sytuacja taka nie miała miejsca. Ciężar wykazania faktu indywidualnego uzgodnienia postanowień umowy spoczywa na pozwanym banku, stosownie do art. 385¹§1 i 4 kc. Sąd za niesłuszne uznaje stanowisko strony pozwanej przedstawione w odpowiedzi na pozew, jakoby akcept powoda dla przygotowanego przez bank wzorca umowy miał być tożsamy z indywidualnym uzgodnieniem postanowień umowy. Dodatkowo – nawet w ten sposób strony nie mogły uzgodnić postanowień umowy normujących indeksację, gdyż – co wyżej omówiono – pozostawały one niedookreślone tak w części dotyczącej istoty i rozmiaru ryzyka kursowego, jak w i w części dotyczącej metod ustalania tabelowych kursów CHF.

Interpretacja przesłanki „sprzeczności z dobrymi obyczajami powodującej rażące naruszenie interesów konsumenta” jest ugruntowana w orzecznictwie. Mianowicie, postanowienie umowne jest sprzeczne z dobrymi obyczajami, jeżeli kontrahent konsumenta, traktujący go w sposób sprawiedliwy, słuszny i uwzględniający jego prawnie uzasadnione roszczenia, nie mógłby racjonalnie spodziewać się, że konsument przyjąłby dane postanowienie w drodze negocjacji indywidualnych (por. wyrok Sądu Najwyższego z 27 lutego 2019 roku w sprawie II CSK 19/18) oraz rażące naruszenie interesów konsumenta istnieje w razie nieusprawiedliwionej dysproporcji praw i obowiązków wynikających z umowy

na jego niekorzyść, skutkującej niekorzystnym ukształtowaniem jego sytuacji ekonomicznej i jego nierzetelnym traktowaniem (por. wyrok Sądu Najwyższego z 3 lutego 2006 roku w sprawie I CK 297/05, wyrok Sądu Najwyższego z 29 sierpnia 2013 roku w sprawie I CSK 660/12). Sąd stoi na stanowisku, iż klauzula zamieszczona w §2 ust.1 zd. 2 umowy oraz §7 ust.4, §9 ust.2, §13 ust.7 i §21 ust.4 regulaminu kształtuje prawa i obowiązki powoda jako kredytobiorcy sprzecznie z dobrymi obyczajami, jednocześnie rażąco naruszając jego interesy. Sprowadza się ona bowiem do przyznania bankowi uprawnienia do jednostronnego, swobodnego, ustalania kursów walut stosowanych przy określaniu wysokości zadłużenia z tytułu kredytu w chwili uruchomienia poszczególnych transz kredytu oraz przy określaniu wysokości spłacanych rat kredytu, a tym samym – modyfikowania salda zadłużenia kredytobiorcy. Jak już omawiano, umowa zawiera jedynie odesłanie do tabeli kursów obowiązujących w banku w dniu wypłaty transzy kredytu i dniu poprzedzającym termin spłaty kolejnych rat, nie precyzując tego jak kursy te mają być ustalane. Nie wymaga szerszego uzasadnienia pogląd, że zagwarantowanie stronie pozwanej prawa dowolnego (tj. nieweryfikowalnego) kształtowania poziomu kursu CHF i przez to wysokości zobowiązań kredytobiorcy wobec banku, rażąco narusza równowagę stron umowy kredytu. Zagadnienie to było przedmiotem analizy Sądu Najwyższego, który w wyroku z dnia 4 kwietnia 2019 roku w sprawie III CSK 159/17 uznał, iż mechanizm ustalania przez bank kursów waluty, pozostawiający bankowi swobodę, jest w sposób oczywisty sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta. Ponieważ oceny zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy (art. 385⁽²⁾ kc), bez znaczenia dla wyniku postępowania są argumenty przywoływane przez stronę pozwaną, iż w rzeczywistości przy wykonywaniu umowy bank nie ustalał dowolnie kursów walut i że miały one charakter „rynkowy”. Istotna jest bowiem treść umowy, a nie sposób jej późniejszego wykonywania przez strony (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2018 roku w sprawie III CZP 29/17). Z tego powodu nie miałyby znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy zeznania świadka A. S., ponieważ zmierzałyby one do odtworzenia praktyki strony pozwanej przy ustalaniu kursów CHF. Natomiast w dacie zawierania spornej umowy obowiązywały art. 385⁽¹⁾ kc – 385⁽³⁾ kc, zakazujące zamieszczania w umowach zawieranych z konsumentami zapisów sprzecznych z dobrymi obyczajami rażąco naruszających interesy konsumenta. Owo rażące naruszenie interesów P. O. polegało na takim ukształtowaniu treści stosunku umownego, który narażał powoda na niebezpieczeństwo dowolnego, korzystnego jedynie dla interesów ekonomicznych strony pozwanej, ustalania przez stronę pozwaną kursów CHF rzutujących na wysokość zobowiązania kredytobiorcy, niezależnie od tego czy pozwany bank lub jego poprzednik prawny możliwość tę wykorzystywał i niezależnie od tego czy p. O. w chwili zawierania umowy to niebezpieczeństwo sobie uświadamiał.

Zgodnie z art. 385¹§2 kc jeżeli postanowienie umowy zgodnie z §1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie. Jest to jednak możliwe jedynie wówczas, gdy umowa może obowiązywać bez abuzywnych postanowień (art. 6 ust.1 dyrektywy 93/13). Z mocy przywołanego przepisu powód nie jest związany §2 ust.1 zd. 2 umowy oraz §7 ust.4, §9 ust.2, §13 ust.7 i §21 ust.4 regulaminu. Uwzględniając interpretację art. 6 ust.1 dyrektywy 93/13 dokonaną przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w wyroku z dnia 29 kwietnia 2021 roku C-19/20 i w wyroku z dnia 3 października 2019 roku C 260/18, Sąd stwierdza, że nie ma możliwości utrzymania w mocy umowy kredytowej zawartej przez strony bez w/w niedozwolonych postanowień. Odnoszą się one bowiem do mechanizmu indeksacji i różnic kursów walutowych, a wyeliminowanie ryzyka kursowego związanego z indeksacją kwoty kredytu do CHF prowadziłoby do zmiany charakteru umowy. Tylko istnienie ryzyka kursowego uzasadnia zastosowanie w umowie przy określaniu wysokości oprocentowania stopy międzybankowej tej waluty, czyli LIBOR (§3 ust.2 umowy). Skoro zamiarem stron było zawarcie umowy kredytu indeksowanego kursem CHF, to istnienie umowy bez klauzul indeksacyjnych nie ma racji bytu i jest sprzeczne z naturą tego stosunku obligacyjnego. Jednocześnie wśród przepisów prawa cywilnego brak jest przepisów dyspozytywnych, które mogłyby zastąpić analizowane postanowienia umowy stron. W szczególności nie jest nim art. 358§2 kc, jako że normuje on sposób wykonania zobowiązań, których przedmiotem jest suma pieniężna wyrażona w walucie obcej, a w niniejszej sprawie powinnością kredytobiorcy była zapłata rat kredytu w złotych polskich i sam kredyt był udzielony w złotych polskich. Możliwość odwołania się do ustalonych zwyczajów i - poprzez art. 56 kc - do art. 41 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 roku Prawo wekslowe, postulowana przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 14 lipca 2017 roku w sprawie II CSK 803/16, musi zostać uznana za sprzeczną z celami dyrektywy 93/13, w świetle interpretacji przedstawionej przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w wyroku z dnia 3 października 2019 roku C 260/18. W konsekwencji, należy uznać, że abuzywność

postanowień określających główny przedmiot umowy skutkuje nieważnością umowy kredytu, ponieważ brak jest porozumienia stron odnośnie jej elementów przedmiotowo istotnych.

Abuzywność wskazanych powyżej postanowień umowy i brak zgodnej woli stron na utrzymanie klauzul abuzywnych lub zastąpienie ich innymi przepisami (powód domagał się uznania umowy kredytu za nieważną) doprowadziła do uznania przez Sąd, iż umowa kredytu nr (...) nie zawierająca w/w abuzywnych postanowień jest sprzeczna z prawem, a przez to nieważna na podstawie art. 58§1 kc. Sąd potraktował zgodę powoda na unieważnienie umowy jako zgodę „uświadomioną” w rozumieniu przedstawionym w wyrokach Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawach C-26/13 i C-260/18, ponieważ powód jednoznacznie stwierdzał, że jest świadomy obowiązku natychmiastowego zwrotu na rzecz strony pozwanej kwoty udostępnionej tytułem kredytu, tego że jego dotychczasowe wpłaty na rzecz strony pozwanej przewyższają wypłaconą mu kwotę kredytu i że banki zapowiadają wystąpienie przeciwko kredytobiorcom z żądaniem zapłaty wynagrodzenia za korzystanie z kapitału kredytu w razie unieważnienia umów kredytowych.

Zważywszy na to, że sporna umowa została zawarta na 25 lat, zobowiązania z niej zawarte zabezpieczone zostały hipoteką (§7 ust.1 pkt 1 umowy) i strony zajmują przeciwstawne stanowiska co do jej ważności, interes prawny powoda w domaganiu się ustalenia nieważności w/w umowy był oczywisty. Tak argumentując, na podstawie powołanych przepisów i art. 189 kpc, Sąd orzekł jak w punkcie I sentencji wyroku, omyłkowo jednak przywołując datę sporządzenia a nie datę podpisania umowy.

Nieważność umowy kredytu powoduje konieczność rozliczeń stron na podstawie art. 410§1 kc w zw. z art. 405 kc. Sąd przychylił się do poglądu, że jeśli bez bezskutecznego postanowienia umowa kredytu nie może wiązać, to konsumentowi i kredytodawcy przysługują odrębne roszczenia o zwrot świadczeń pieniężnych spełnionych w wykonaniu tej umowy (mająca moc zasady prawnej uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2021 roku III CZP 6/21). Analizując regulacje art. 410 – 411 kc stwierdzić trzeba, że brak jest podstaw do zastosowania art. 411 pkt 1 kc, gdyż żaden z przeprowadzonych dowodów nie uzasadnia tezy, by dokonując w latach 2008 – 2019 płatności na rzecz strony pozwanej powód miał być świadomy abuzywności postanowień §2 ust.1 zd. 2 umowy oraz §7 ust.4, §9 ust.2, §13 ust.7 i §21 ust.4 regulaminu oraz tego że brak mocy wiążącej owych postanowień skutkuje nieważnością całej umowy kredytu. Z urzędu zauważyć trzeba, że zagadnienia te były rozbieżnie interpretowane w orzecznictwie sądów powszechnych i Sądu Najwyższego, a więc trudno uznać by wiedza o skutkach wadliwości umów kredytu indeksowanych do waluty obcej miała być wiedzą powszechną. Ponadto, abuzywność skutkuje bezskutecznością zawieszoną na korzyść konsumenta wadliwych postanowień i całej, zawierającej owe abuzywne postanowienia, umowy – pogląd ten jednoznacznie został wyrażony w uchwale Sądu Najwyższego z 16 lutego 2021 roku III CZP 11/20. W rozpoznawanej sprawie oświadczenie P. O. o zakwestionowaniu abuzywnych postanowień umowy, braku woli ich sanowania i wyrażeniu zgody na stwierdzenie nieważności umowy zostały złożone w wezwaniu do zapłaty z 27 lutego 2020 roku, a powtórzone w pozwie i podczas rozprawy w dniu 21 stycznia 2022 roku (a więc po okresie w którym uiszczone były świadczenia, których zwrotu powód się domaga) - strony były więc jeszcze związane umową i powód wówczas był zobowiązany do ich uiszczenia. Dalszą konsekwencją owego charakteru następstw abuzywności jest to, że termin przedawnienia roszczeń o zwrot spełnionych przez powoda świadczeń mógł rozpocząć bieg dopiero po podjęciu przez niego wiążącej decyzji co do ewentualnego sanowania niedozwolonej klauzuli i co do zaakceptowania następstw całkowitej nieważności umowy (por. wyrok Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2019 roku V CSK 382/18 i uchwała Sądu Najwyższego z 7 maja 2021 roku III CZP 6/21), co w niniejszej sprawie miało miejsce najwcześniej 27 lutego 2020 roku (data wystosowania reklamacji) czy 5 maja 2020 roku (data wniesienia pozwu). Tym samym, formułowany przez stronę pozwaną zarzut przedawnienia jest oczywiście nieuzasadniony.

Przywołane w części wstępnej uzasadnienia dokumenty wykazały, że w okresie od marca 2008 roku do maja 2009 roku i od maja 2010 roku do grudnia 2019 roku P. O. uiszczył na rzecz (...) Bank (...) (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce, ściślej – pozwany bank pobrał z rachunku bankowego powoda w wykonaniu postanowień spornej umowy kwotę 222 995,12zł. Mając na uwadze powyższe, na podstawie art. 405 kc w zw. z art. 410§1 kc, Sąd orzekł jak w punkcie II sentencji wyroku. Podstawą rozstrzygnięcia o odsetkach ustawowych za opóźnienie jest art. 484§1 i 2 kc w zw. z art. 455 kc, przy czym Sąd uznał, że strona pozwana pozostaje w opóźnieniu z zapłatą w/w kwoty od dnia następnego

po otrzymaniu uargumentowanego wezwania do zapłaty, jako że owo wezwanie i jego uzasadnienie było jasnym sygnałem zamiaru unieważnienia umowy kredytu z uwagi na abuzywność jej postanowień. Przesądowe wezwanie do zapłaty zostało doręczone stronie pozwanej 5 marca 2020 roku, co przyznano w odpowiedzi na reklamację, a pismo zawierające rozszerzenie żądania pozwu – w dniu 1 grudnia 2021 roku; w konsekwencji odsetki ustawowe za opóźnienie w zapłacie kwoty 83 029,88zł zostały zasądzone, zgodnie z żądaniem pozwu, od dnia 7 marca 2020 roku i od kwoty 139 855,34zł od dnia 2 grudnia 2021 roku.

O kosztach procesu orzeczono na mocy art. 98§1 i 3 kpc, zasądzając na rzecz powoda, jako strony wygrywającej sprawę, poniesione koszty postępowania. W ich skład wchodziły: wynagrodzenie pełnomocnika procesowego w kwocie 10800zł, uiszczona opłata skarbową od pełnomocnictwa procesowego w kwocie 17zł i uiszczona opłata sądowa od pozwu w kwocie 1000zł. Sąd nie znalazł podstaw do uznania za składnik owych kosztów wynagrodzenia pełnomocnika powoda w wysokości dwukrotności stawki minimalnej, gdyż powtarzalny charakter sprawy, jej rozpoznanie na jednej rozprawie, nieprzeprowadzanie dowodów z zeznań świadków i opinii biegłych pozwalały na uznanie sprawy za niewymagającą zwiększonego nakładu pracy w rozumieniu art. 109§2 zd. 2 kpc i §15 ust.3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

ZARZĄDZENIE

(...)

(...)

(...)